

BEGROTING VROM

Het beleid van het ministerie van VROM zal in de komende jaren in het teken staan van de uitvoering van de 'grote nota's': het NMP-plus, de Nota Volkshuisvesting in jaren '90, de Vinex en het Rijkshuisvestingsplan. De samenhang tussen de drie traditionele beleidsterreinen woningbouw, ruimtelijke ordening en milieubeheer zal toenemen, hetgeen ondermeer tot uiting komt in aspecten als het terugdringen van de automobiliteit, de locatiekeuze voor afvalverwerkingsinstallaties en het bevorderen van milieubewust bouwen. Op het gebied van milieubeheer wordt de uitvoering van het NMP-plus doorgezet, waarbij gezien de reacties op het RIVM-rapport een verscherping van de maatregelen waarschijnlijk is. Wat betreft de volkshuisvesting verandert er niet veel. Alleen worden in het kader van de Tussenbalans enige (bezuinigings-)maatregelen vernield uitgevoerd. Het ruimtelijk beleid zal steeds meer gericht worden op het verbeteren van de milieukwaliteit. Om het verwachte regelmatige gebruik van de aanwijzingsbevoegdheid te vergemakkelijken, is een wijziging van de wet op de ruimtelijke ordening in voorbereiding.

STEDELIJKE Vernieuwing

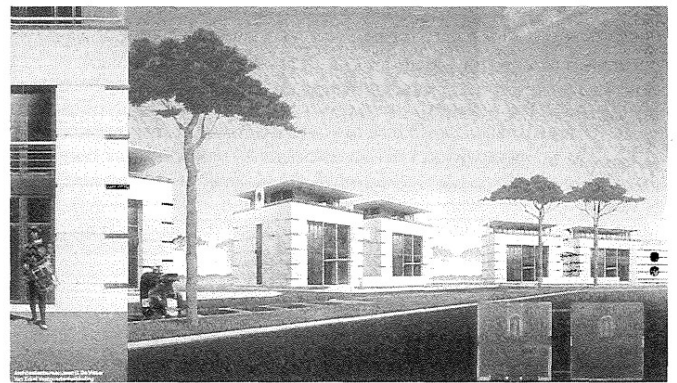
Sinds de opkomst van de stadsvernieuwing is de stedelijke vernieuwing in ons land gericht op de bestaande stad. Toch lijken de laatste jaren veel woningbouwprojecten in de stadsvernieuwing geïnspireerd te zijn op de ideeën van de Moderne Beweging uit de eerste helft van deze eeuw: de 'stad van morgen'. Deze ideeën zijn door velen bestempeld als anti-stedelijk en gericht op het vernietigen van de negentiende-eeuwse stad. De bundel *Architectuur en stadsvernieuwing* gaat in op de betekenis die de

Moderne Beweging had en heeft voor het huidige vraagstuk van de stedelijke vernieuwing. In de rijk geïllustreerde bundel worden architectonische en stedenbouwkundige projecten in de stadsvernieuwing geanalyseerd en in een historische context geplaatst. Daarnaast komt de waardering door bewoners aan de orde en wordt een filosofisch ontwerp voor een andere stadsvernieuwingmethode gepresenteerd. Het boekje bevat bijdragen van Fons Elders, Max Risselda, John Westrik, Chris Scheen, Frans Boekhorst en Erik Pasveer. Architectuur en stadsvernieuwing is het eerste deel van de publicatiereeks *Tijd en Ruimte*, waarin de relatie tussen ruimtelijk ontwerp en stedelijke vernieuwing centraal staat.

Een uitgave van het Publicatiebureau van de Faculteit Bouwkunde van de TU-Delft, Berlageweg 1, 2628 CR Delft, tel. 015-784737. ISBN 90-5269-068-5, prijs f 27,50.

ONDERZOEKEN

In het onlangs verschenen boek *Onderzoeken en veranderen; methoden van praktijkonderzoek* worden de beginselen en methoden van wetenschappelijk praktijkonderzoek behandeld. Onder de noemer praktijkonderzoek vallen onder meer beleidsonderzoek, evaluatie-onderzoek en marktonderzoek. Aan de hand van de cyclus probleemstelling-diagnose-plan-ingreep-evaluatie worden kenmerken en methoden van verschillende soorten praktijkonderzoek uiteengezet. Het boek is vooral bedoeld voor afgestudeerden die werkzaam zijn op een van de genoemde terreinen, alsmede voor studenten in de sociale wetenschappen die reeds een zekere methodologische kennis hebben opgedaan. **J. van Dijk e.a.: Onderzoeken en veranderen. Een uitgave van Stenfert Kroese, ISBN 90-207-21488, prijs f 47,50.**

'Galerie Wibaut': ontwerp voor kantoorvilla's in Houten. Bron: Architectenbureau Jaco D. de Visser, Utrecht.

MAATWERK

De Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam organiseert dit najaar voor de derde maal een expositie in het kader van 'Galerie Wibaut'. Het thema van de tentoonstelling is dit keer *de kantoorvilla, van conceptie naar maatwerk*. In de expositie zullen uitgevoerde en papieren ontwerpen van gebouwen met een kantoorfunctie, en in het bijzonder vrijstaande gebouwen (kantoorvilla's), tentoongesteld worden. Volgens de organisatoren van Galerie Wibaut staan bedrijventerreinen vol met conceptie-architectuur: onpersoonlijke gebouwen in cliché-vormgeving. Aan 21 gerenommeerde en jonge Nederlandse architecten (bureaus) werd gevraagd een sprekende presentatie te maken van hun eigen werk. Daarbij was 'maatwerk' een vereiste: een specifieke en voor een inspirerende opdrachtgever ontworpen architectuur van kwaliteit, waarmee een bedrijf een eigen inzicht kan tonen. De tentoonstelling schenkt ook aandacht aan de actuele ontwikkelingen in de verschillende gebieden voor bedrijfshuisvesting in de hoofdstad. **Tentoonstelling tot en met 20 december op de achtste verdieping van het Wibauthuis in Amsterdam, Wibautstraat 3, tel. 020-6423591. Geopend van 9.00 tot 17.00, toegang gratis.**

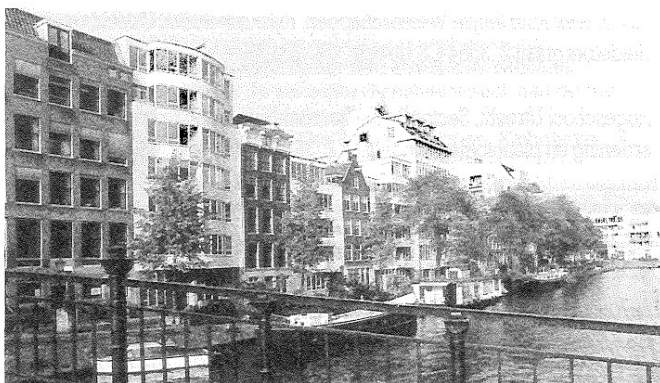
SIGNALERING

Voor het continu volgen van een (dreigende) achteruitgang van het woon- en leefklimaat kunnen signaleringssystemen een belangrijke rol spelen. In het rapport *Signaleringssysteem voor stedelijk beheer; een pilotstudie in de stad Groningen* worden de hoofdlijnen voor een signaleringssysteem voor alle woongebieden van de kern Groningen uitgewerkt. Het rapport bevat onder meer een

schets van een prototype voor een signaleringssysteem en een overzicht van theorieën over stedelijk verval en andere processen in stedelijke gebieden. Aan de gebiedstypologie is veel aandacht geschonken. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat een eenvoudig signaleringssysteem met beperkte inspanning kan worden ingevoerd. Het rapport van het onderzoek, dat in opdracht van de gemeente Groningen en de Rijksplanologische Dienst door het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde (OTB) van de Technische Universiteit Delft werd uitgevoerd, is geschreven door S. Schaal-Lehr, J.A. Rademaker, E. Kreutzberger en H.W.M. Toneman. **Te bestellen bij het OTB, Postbus 5030, 2600 GA Delft, tel. 015-782782. ISBN 90-6275-701-4, prijs f 36,-.**

GEMEENTEN EN ARCHITECTUUR

Gemeenten spelen een centrale rol bij het realiseren van een hogere kwaliteit in architectuur en stedenbouw. Wie bouwt wat, hoe, waar en wanneer: het gemeentebestuur is betrokken bij vrijwel alle fasen van het bouwproces. Het resultaat is vaak bedroevend, zo is de teneur van *Architectonische kwaliteit als opdracht voor openbaar bestuur*, een uitgave van het Nederlands Architectuurinstituut. Het boek bevat een aantal inspirerende voorbeelden van hoe mooi het kan zijn, en informatieve en praktische gegevens over beleid ter bevordering van kwaliteit. Diverse categorieën betrokkenen komen aan het woord: opdrachtgevers, (stads-)architecten, en wethouders. **H. van Dijk e.a. (red.): Architectonische kwaliteit als opdracht voor openbaar bestuur. ISBN 90-72469-26-7, prijs f 59,50.**

Stadsvernieuwing ingepast in de bestaande stad. Foto: Martijn Gallenkamp.

VASTGOED

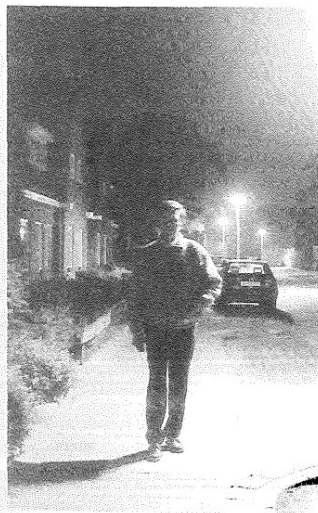
Sinds beleggers en projectontwikkelaars in toenemende mate behoefte hebben aan onderzoek om hun beslissingen te ondersteunen, is het aantal onderzoeksbureaus die zich op vastgoedonderzoek richten, toegenomen tot bijna vijftig. De Stichting voor Beleggings- en Vastgoedkunde (SBV) heeft een inventarisatie gemaakt van deze bureaus, waarbij ondermeer gelet werd op de bij elk bureau aanwezige expertise. Verder wordt een schets gegeven van de markt voor vastgoedonderzoek in Nederland en de rol van onderzoek en data in de vastgoedsector. Naast adressen van de bureaus is ook informatie opgenomen over bibliotheken, met een indicatie van de collectie. Het onderzoeksverslag is een handig naslagwerk geworden voor betrokkenen bij vastgoedonderzoek, alsmede voor hen die dat wensen te worden.

A.M.E. de Vries en L.B. Uittenbogaard: Vastgoedonderzoek in Nederland: Input-Output-Impact. Te bestellen door overmaking van f 25,- op bankrekeningnummer 46.61.33.006 (giro bank: 2391) tnv SBV, Amsterdam, ovr 'Vastgoedonderzoek'.

UITREIKING

Tien gemeenten, waaronder verrassend veel kleinere, voldoen aan de gestelde criteria van de derde door de Stichting Vrouwen Bouwen Wonen (SVBW) uitgeschreven *Buiten Gewoon Veilig Prijs 1991*. Het thema van de prijsvraag was dit jaar sociale veiligheid in en om sportaccommodaties. De inzendingen variëren van een verbeteringsplan voor een jachthaven tot de bouw van een nieuw zwembad met gemarkeerde parkeerplaatsen voor vrouwen in het zicht van de entree.

Op 20 november zal minister d'Ancona de prijswinnaars bekendmaken in centrum Ariston in Utrecht. Voorafgaand aan de prijsuitreiking zal het symposium

Slechte straatverlichting kan een gevoel van onveiligheid geven.

Scoren met Sociale Veiligheid worden gehouden. Het symposium bestaat uit drie delen: presentatie van het onderzoek 'Signaliseringssysteem Sociale Veiligheid' door de Werkgroep '2duizend, bekendmaking van de resultaten van het verlichtings-experiment in het proefgebied Utrecht West (m.m.v. Philips Nederland) en presentatie van de publicatie 'Scoren met Sociale Veiligheid' door de SVBW. Het geheel is bedoeld om politici en gemeente-ambtenaren inventieve en praktische oplossingen te bieden om sport en spel zowel binnen als buiten gewoon veilig te maken.

Meer informatie het bureau van de SVBW, Weena 756, 3014 DA Rotterdam, tel. 010-4116250.

CURSUS

Eind november organiseert Geoplan een tweedaagse cursus *Beleidsonderzoek in opdracht*. De cursus, die op 25 en 26 november in Amersfoort gegeven wordt, richt zich op de achterliggende redenen voor knelpunten bij beleidsonderzoek en op het geven van adviezen voor het voorkomen en oplossen van problemen.

De hele cyclus van beslissingen rond beleidsonderzoek wordt doorlopen. De cursus is zeer praktijkgericht en bedoeld voor uitvoerende onderzoekers die als opdrachtnemer of opdrachtgever werkzaam zijn bij onderzoeksinstituten, universiteiten of overheidsinstanties.

De kosten zijn f 1430,- (inclusief cursusmateriaal en BTW, exclusief verblijfskosten in Berghotel Amersfoort).

Aanmeldingen en informatie bij Geoplan, Emmastraat 28, 1075 HV Amsterdam, tel. 020-6716121.

CRIMINALITEIT

Op 28 november wordt in het Atlanta Hotel in Rotterdam de themadag *Sociale Veiligheid en gebouwde omgeving* gehouden. Op de themadag, die georganiseerd wordt door de Stichting Transpol, zullen verschillende sprekers de relatie tussen kleine criminaliteit en gebouwde omgeving vanuit de bouwkundige, politionele, bestuurlijke en criminologische invalshoek benaderen. Volgens de stichting moet een veilige leefomgeving in een vroeg stadium, reeds in de ontwerpfase, worden afgedwongen. Als een al bestaande leefomgeving verbetering vereist verdient een integrale technische en sociale aanpak de voorkeur. De themadag, die wordt afgesloten met een forundiscussie, is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij de totstandkoming van de gebouwde omgeving.

Kosten f 450,- (exclusief BTW, inclusief documentatie). Inlichtingen bij de Stichting Transpol, Postbus 2287, 1000 CG Amsterdam, tel. 020-5592878, fax 020-5594466.

AMSTERDAMSE
SOCIAAL-GEOGRAFISCHE
STUDIES

36

Ruimtelijke keuzevrijheid op het platteland

F. Thissen

In dit in Oost Zeeuwsch-Vlaanderen uitgevoerde onderzoek stond het begrip 'ruimtelijke keuzevrijheid' centraal. Plattelandsgebieden met bevolkingsverlies zouden te maken hebben met onderversorging, verschraving van het voorzieningenniveau en sociaal-ruimtelijk isolement van groepen bewoners. Ruimtelijke keuzevrijheid wordt bedreigd als groepen bewoners onvrijwillig geïsoleerd raken, hetgeen tot uiting komt in een beperkte deelname aan maatschappelijke activiteiten en een negatief oordeel over het woonmilieu. De uitkomsten van het onderzoek laten zien welke centrale rol de auto in Zeeuwsch-Vlaanderen speelt voor het uitvoeren van activiteiten buitenshuis. Verder toont het onderzoek hoe maatschappelijk kwetsbare groepen – zoals ouderen die niet over een auto beschikken en aan huis gebonden vrouwen met een lage opleiding in plattelandskernen – beperkt zijn in hun deelname aan maatschappelijke activiteiten.

Amsterdam, 1991, 100 pp.
ISBN 90-6993-064-1
Prijs f 16,50

U kunt deze publikatie bestellen bij het Instituut voor Sociale Geografie, Jodenbreestraat 23, 1011 NH Amsterdam, tel. 020-5254062 of door overmaking van f 16,50 op postgironr 5032413 t.n.v. Vakgroep Sociale Geografie, Universiteit van Amsterdam, onder vermelding van Publikatie ASGS 36.

TWEEVERDIENERS

In tegenstelling tot wat vaak verondersteld wordt, blijkt de keuze voor het wonen in een stedelijk dan wel meer suburbaan gebied nauwelijks samen te hangen met het aantal verdieners in een tweepersoonshuishouden. Van de tweeverdieners in de Randstad woont 44% in een groeikern of een weinig verstedelijkte gemeente, en nog eens 20% woont in slechts matig verstedelijkte gemeenten.

Tweeverdieners zijn dus lang niet altijd sterk op de stad geïntereerd. Dit is een van de bevindingen uit een onderzoek naar verschillen tussen *tweeverdieners, eenverdieners en geenverdieners in de Randstad*, gelet op het type woonmilieu.

De opkomst van de tweede verdiener heeft niet geleid tot minder werken van de eerste verdiener; het aantal woon-werkverplaatsingen is hierdoor sterk gestegen. Daar met name groeikernbewoners flinke afstanden dienen te overbruggen, verdient beleid omtrent het aantrekken van meer werkgelegenheid naar deze gemeenten meer aandacht, aldus de onderzoeker.

H.M. Kruythoff: Tweeverdieners vergeleken; woonmilieudifferentiatie van tweeverdieners, eenverdieners en geenverdieners in de Randstad. Te bestellen bij het secretariaat van Stedelijke Netwerken, 030-534054/534261. Prijs: f 30,-.

HANDBOEK

In 1990 is de Nationale Woningraad (NWR) in samenwerking met VROM gestart met het project 'Milieuzorg Woningcorporaties'. Doelstelling van dit project is woningcorporaties en gemeentelijke woningbedrijven inzicht te verschaffen in de milieuproblematiek, zodat milieubelastende activiteiten met betrekking tot bouwen en beheeren kunnen worden teruggedrongen. Een van de belangrijkste onderdelen van het project is het in juni door de NWR uitgebrachte *Handboek Milieuzorg, Bouwen en beheeren door woningcorporaties*. Het handboek geeft een overzicht van ontwikkelingen rond het milieu op het brede terrein van het bouwen en beheeren van woningen. Daarnaast bevat het een stappenplan om tot een milieuzorgsysteem te komen en recente gegevens omtrent de 'milieu-effecten' van bouwmaterialen. Het handboek is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in de relatie milieu en wonen. Bij het boek hoort een diskette met het computerprogramma MIAM, waarmee de milieuscore voor ruim veertig bouwproducten kan worden bepaald.

Handboek en bijbehorend computerprogramma op diskette te bestellen bij de Afdeling Publicaties van de NWR, tel. 03240-91222. Prijs: f 75,- (incl. BTW en verzendkosten).